

Geografia – klasy piąte

Rozkład materiału „Planeta Nowa”, Nowa Era, na podstawie programu nauczania geografii dla szkoły podstawowej autorstwa Ewy Marii Tuz, Barbary Dzedzic

Num er lekcji	Temat lekcji	Treści nauczania	Główne cele lekcji w postaci wymagań edukacyjnych	Zapis w nowej podstawie programowej	Proponowane środki dydaktyczne i procedury osiągnięcia celów
1.	Czym zajmuje się geografia?	<ul style="list-style-type: none"> • przedmiot badań geografii • źródła informacji geograficznej 	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia znaczenie terminu <i>geografia</i> • wymienia źródła informacji geograficznej 	-	<ul style="list-style-type: none"> • podręcznik i zeszyt ćwiczeń <i>Planeta Nowa</i> dla klasy 5 • atlas geograficzny • komputer z dostępem do internetu i rzutnik multimedialny (w miarę możliwości szkoły) • Multibook • pogadanka na temat tego, czym się zajmuje geografia • mapa mentalna na temat elementów środowiska geograficznego • prezentacja pomocy dydaktycznych, np. atlasu geograficznego, map, planów, przewodników turystycznych, czasopism geograficznych, encyklopedii i słowników geograficznych jako źródeł informacji geograficznej
I. Mapa Polski					
2.	Mapa i skala	<ul style="list-style-type: none"> • mapa i jej elementy • znaki kartograficzne • legenda mapy • skala i jej rodzaje • skala mapy i wielkość przedstawianych obszarów 	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia znaczenie terminów: <i>mapa, skala mapy, legenda</i> • wymienia elementy mapy • rozpoznaje rodzaje znaków na mapie • stosuje legendę mapy do odczytania informacji • odczytuje skalę mapy • wymienia rodzaje skali • rysuje podziałkę liniową • przekształca skalę liczbową na mianowaną i podziałkę liniową • wyjaśnia związek między skalą mapy a wielkością przedstawianych obszarów • uzasadnia, dlaczego każda mapa ma skalę 	I.1	<ul style="list-style-type: none"> • podręcznik i zeszyt ćwiczeń <i>Planeta Nowa</i> dla klasy 5 • atlas geograficzny • komputer z dostępem do internetu i rzutnik multimedialny (w miarę możliwości szkoły) • aplikacja Interaktywne mapy Polski • Multibook • pogadanka wyjaśniająca pojęcia: <i>mapa, skala mapy</i> • praca z mapą najbliższej okolicy lub mapą w podręczniku – omówienie elementów mapy i poznanie znaków kartograficznych • ćwiczenia w przeliczaniu skali liczbowej na mianowaną i podziałkę liniową • ćwiczenia w czytaniu treści mapy • prezentacja multimedialna „Do czego służy mapa” (dlanauczyciela.pl)
3.	Odległość na mapie i w terenie	<ul style="list-style-type: none"> • odległość na mapie a odległość w terenie • wykorzystanie skali liczbowej oraz podziałki liniowej na mapie do obliczania odległości w terenie 	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> • oblicza odległość w terenie za pomocą skali liczbowej • oblicza długość trasy złożonej z odcinków za pomocą skali liczbowej • oblicza odległość w terenie za pomocą podziałki liniowej 	I.1	<ul style="list-style-type: none"> • podręcznik i zeszyt ćwiczeń <i>Planeta Nowa</i> dla klasy 5 • atlas geograficzny • komputer z dostępem do internetu i rzutnik multimedialny (w miarę możliwości szkoły) • Multibook • ćwiczenia w obliczaniu odległości w terenie za pomocą skali liczbowej • ćwiczenia w obliczaniu odległości w terenie za pomocą podziałki liniowej

Num er lekcji	Temat lekcji	Treści nauczania	Główne cele lekcji w postaci wymagań edukacyjnych	Zapis w nowej podstawie programowej	Proponowane środki dydaktyczne i procedury osiągnięcia celów
4.	Ukształtowanie powierzchni na mapach	<ul style="list-style-type: none"> wysokość bezwzględna i wysokość względna mapa poziomicowa mapa hipsometryczna 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia znaczenie terminów: <i>wysokość bezwzględna</i>, <i>wysokość względna</i> odczytuje wysokość bezwzględną obiektów na mapie oblicza wysokość względną wyjaśnia, jak powstaje mapa poziomicowa odczytuje informacje z mapy poziomicowej rozpoznaje formy terenu przedstawione na mapach poziomicowych podaje nazwy barw stosowanych na mapach hipsometrycznych rozpoznaje wielkie formy ukształtowania powierzchni na mapie hipsometrycznej przedstawia widoczne na mapie hipsometrycznej różnice między obszarami nizinnymi, wyżynnymi a obszarami góorskimi 	I.1–I.3	<ul style="list-style-type: none"> podręcznik i zeszyt ćwiczeń <i>Planeta Nowa</i> dla klasy 5 atlas geograficzny zestaw map ściennych komputer z dostępem do internetu i rzutnik multimedialny (w miarę możliwości szkoły) Multibook pogadanka wyjaśniająca pojęcia: <i>wysokość względna</i>, <i>wysokość bezwzględna</i>, <i>mapa poziomicowa</i>, <i>mapa hipsometryczna</i> ćwiczenia w odczytywaniu wysokości bezwzględnej na mapie analiza etapów powstawania mapy poziomicowej ćwiczenia w odczytywaniu form terenu z mapy poziomicowej ćwiczenia w odnajdywaniu wielkich form ukształtowania powierzchni na mapie hipsometrycznej Polski
5.	Czytamy mapę najbliższej okolicy	<ul style="list-style-type: none"> rodzaje map: ogólnogeograficzna, krajobrazowa, turystyczna, plan miasta mapy cyfrowe posługiwanie się mapą turystyczną i planem miasta sposoby orientowania mapy 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienia różne rodzaje map wyszukuje w atlasie mapy o różnej treści wyjaśnia różnice między mapą ogólnogeograficzną a mapą krajobrazową omawia zastosowania map cyfrowych analizuje treść mapy turystycznej i planu miasta odczytuje informacje z planu miasta przedstawia sposoby orientowania mapy w terenie czyta treść mapy lub planu najbliższego otoczenia szkoły, odnosząc je do obserwowanych w terenie elementów środowiska geograficznego 	I.2, I.4	<ul style="list-style-type: none"> podręcznik i zeszyt ćwiczeń <i>Planeta Nowa</i> dla klasy 5 atlas geograficzny komputer z dostępem do internetu i rzutnik multimedialny (w miarę możliwości szkoły) Multibook mapa mentalna – różne rodzaje map pogadanka wyjaśniająca, czym są mapy cyfrowe i jakie mają zastosowanie ćwiczenia w orientowaniu mapy w terenie ćwiczenia w czytaniu mapy turystycznej i planu miasta prezentacja multimedialna „Jak czytać różne rodzaje map” (dlauczyciela.pl)
6.	Lekcja powtórzeniowa		<ul style="list-style-type: none"> badanie osiągnięć ucznia i efektów kształcenia 		<ul style="list-style-type: none"> podręcznik i zeszyt ćwiczeń <i>Planeta Nowa</i> dla klasy 5 atlas geograficzny komputer z dostępem do internetu i rzutnik multimedialny (w miarę możliwości szkoły) Multibook
7.	Sprawdzenie wiadomości z rozdziału <i>Mapa Polski</i>				
	<ul style="list-style-type: none"> Test sprawdzający – Książka Nauczyciela 				
II. Krajobrazy Polski					

Num er lekcji	Temat lekcji	Treści nauczania	Główne cele lekcji w postaci wymagań edukacyjnych	Zapis w nowej podstawie programowej	Proponowane środki dydaktyczne i procedury osiągnięcia celów
8.	Co to jest krajobraz?	<ul style="list-style-type: none"> • składniki krajobrazu • krajobraz naturalny i kulturowy • pasy rzeźby terenu w Polsce 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia znaczenie terminu <i>krajobraz</i> • wymienia składniki krajobrazu • podaje różnicę między krajobrazem naturalnym a krajobrazem kulturowym • wskazuje pasy rzeźby terenu na mapie Polski • omawia cechy poszczególnych pasów rzeźby • porównuje rzeźbę terenu w poszczególnych pasach 	1.2–1.3	<ul style="list-style-type: none"> • podręcznik i zeszyt ćwiczeń <i>Planeta Nowa</i> dla klasy 5 • atlas geograficzny • komputer z dostępem do internetu i rzutnik multimedialny (w miarę możliwości szkoły) • aplikacja <i>Multiatlas. Polska przyroda i kultura</i> • Multibook • pogadanka wyjaśniająca pojęcie <i>krajobraz</i> • mapa mentalna – składniki krajobrazu • praca z mapą hipsometryczną – omówienie cech ukształtowania powierzchni Polski
9.	Mój pomysł na zagospodarowanie terenu wokół szkoły	<ul style="list-style-type: none"> • cechy krajobrazu najbliższej okolicy • położenie najbliższej okolicy na mapie Polski • projekt zagospodarowania terenu 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • opisuje cechy krajobrazu najbliższej okolicy • określa położenie najbliższej okolicy na mapie Polski • dokonuje oceny krajobrazu najbliższego otoczenia szkoły pod względem jego piękna oraz ład i estetyki zagospodarowania, a także proponuje zmiany w jego zagospodarowaniu • prezentuje projekt planu zagospodarowania terenu wokół szkoły 	1.4	<ul style="list-style-type: none"> • podręcznik i zeszyt ćwiczeń <i>Planeta Nowa</i> dla klasy 5 • atlas geograficzny • komputer z dostępem do internetu i rzutnik multimedialny (w miarę możliwości szkoły) • praca z mapą ogólnogeograficzną lub topograficzną – opisanie cech krajobrazu najbliższej okolicy i określenie położenie najbliższej okolicy • sesja plakatu – plan zagospodarowanie terenu wokół szkoły

Numer lekcji	Temat lekcji	Treści nauczania	Główne cele lekcji w postaci wymagań edukacyjnych	Zapis w nowej podstawie programowej	Proponowane środki dydaktyczne i procedury osiągnięcia celów
10.	Krajobraz nadmorski Wybrzeża Słowińskiego	<ul style="list-style-type: none"> • położenie Wybrzeża Słowińskiego • elementy krajobrazu nadmorskiego • działalność wody i wiatru na wybrzeżu Morza Bałtyckiego • etapy powstawania jeziora przybrzeżnego • nadmorski świat roślin i zwierząt • gospodarowanie na wybrzeżu • Słowiński Park Narodowy • największe atrakcje turystyczne regionu 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wskazuje położenie pasa pobrażę na mapie Polski • przedstawia na podstawie ilustracji główne cechy krajobrazu nadmorskiego • opisuje wpływ wody i wiatru na krajobraz nadmorski • omawia na podstawie ilustracji etapy powstawania jeziora przybrzeżnego • opisuje świat roślin i zwierząt Wybrzeża Słowińskiego • przedstawia zagospodarowanie terenu Wybrzeża Słowińskiego • wymienia największe miasta leżące na Wybrzeżu Słowińskim i wskazuje je na mapie Polski • opisuje zajęcia ludności regionów nadmorskich • opisuje obiekty dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego Wybrzeża Słowińskiego i wskazuje je na mapie Polski 	II.1–II.7, II.9	<ul style="list-style-type: none"> • podręcznik i zeszyt ćwiczeń <i>Planeta Nowa</i> dla klasy 5 • atlas geograficzny • komputer z dostępem do internetu i rzutnik multimedialny (w miarę możliwości szkoły) • aplikacja Interaktywne mapy Polski • aplikacja <i>Multiatlas. Polska przyroda i kultura</i> • Multibook • praca z mapą hipsometryczną Polski – wskazanie położenia Wybrzeża Słowińskiego • pogadanka z wykorzystaniem ilustracji na temat cech krajobrazu nadmorskiego • burza mózgów – wpływu wody i wiatru na nadmorski krajobraz • analiza ilustracji – etapy powstawania jeziora przybrzeżnego • pogadanka z wykorzystaniem ilustracji na temat świata roślin i zwierząt Wybrzeża Słowińskiego • pogadanka na temat gospodarowania i zajęć ludności na Wybrzeżu Słowińskim • praca z mapą hipsometryczną – główne miasta Wybrzeża Słowińskiego • praca ze źródłami internetowymi – Słowiński Park Narodowy
11.	Krajobraz Pojezierza Mazurskiego	<ul style="list-style-type: none"> • położenie Pojezierza Mazurskiego • elementy krajobrazu Pojezierza Mazurskiego • działalność lądolodu na terenie pojezierzy • największe jeziora Pojezierza Mazurskiego • świat roślin i zwierząt • rodzaje turystyki w regionie • atrakcje turystyczne Pojezierza Mazurskiego 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wskazuje na mapie Polski położenie Pojezierza Mazurskiego • przedstawia główne cechy krajobrazu Pojezierza Mazurskiego • przedstawia wpływ lądolodu na krajobraz pojezierzy • odczytuje z mapy nazwy największych jezior na Pojezierzu Mazurskim • wymienia atrakcje turystyczne Pojezierza Mazurskiego • omawia znaczenie turystyki w regionie 	II.1–II.7, II.9	<ul style="list-style-type: none"> • podręcznik i zeszyt ćwiczeń <i>Planeta Nowa</i> dla klasy 5 • atlas geograficzny • komputer z dostępem do internetu i rzutnik multimedialny (w miarę możliwości szkoły) • aplikacja Interaktywne mapy Polski • aplikacja <i>Multiatlas. Polska przyroda i kultura</i> • Multibook • praca z mapą hipsometryczną Polski – wskazanie położenia Pojezierza Mazurskiego • pogadanka z wykorzystaniem ilustracji – cechy krajobrazu Pojezierza Mazurskiego • pogadanka na temat wpływu lądolodu na krajobraz pojezierzy • praca z mapą hipsometryczną regionu – największe jeziora na Pojezierzu Mazurskim • burza mózgów – znaczenie turystyki w regionie • sesja plakatu – atrakcje turystyczne Pojezierza Mazurskiego

Num er lekcji	Temat lekcji	Treści nauczania	Główne cele lekcji w postaci wymagań edukacyjnych	Zapis w nowej podstawie programowej	Proponowane środki dydaktyczne i procedury osiągnięcia celów
12.	Krajobraz Niziny Mazowieckiej	<ul style="list-style-type: none"> • położenie Niziny Mazowieckiej • cechy krajobrazu nizinnego • krajobraz kulturowy Niziny Mazowieckiej • wpływ działalności człowieka na krajobraz • obiekty dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego w regionie • inne atrakcje turystyczne regionu 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wskazuje na mapie Polski pas Nizin Środkowopolskich oraz położenie Niziny Mazowieckiej • opisuje główne cechy krajobrazu nizinnego • wskazuje na mapie największe rzeki Niziny Mazowieckiej • odszukuje na mapie największe miasta Niziny Mazowieckiej • opisuje cechy krajobrazu rolniczego na Nizinie Mazowieckiej • opisuje najważniejsze obiekty dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego na Nizinie Mazowieckiej • wskazuje na mapie regionu Kampinoski Park Narodowy • wymienia inne atrakcje turystyczne regionu 	II.1–II.7, II.9	<ul style="list-style-type: none"> • podręcznik i zeszyt ćwiczeń <i>Planeta Nowa</i> dla klasy 5 • atlas geograficzny • komputer z dostępem do internetu i rzutnik multimedialny (w miarę możliwości szkoły) • aplikacja Interaktywne mapy Polski • aplikacja <i>Multiatlas. Polska przyroda i kultura</i> • Multibook • praca z mapą hipsometryczną Polski – wskazanie położenia Niziny Mazowieckiej oraz największych rzek, które ją przecinają • pogadanka na temat cech krajobrazu nizinnego • analiza fotografii – cechy krajobrazu rolniczego • praca z mapą hipsometryczną regionu – wskazanie położenia największego kompleksu leśnego i parku narodowego • sesja plakatu – atrakcje turystyczne i obiekty dziedzictwa kulturowego na obszarze Niziny Mazowieckiej
13.	Krajobraz wielkomiejski Warszawy	<ul style="list-style-type: none"> • cechy krajobrazu wielkomiejskiego • zabudowa i sieć komunikacyjna Warszawy • obiekty dziedzictwa kulturowego oraz inne atrakcje turystyczne w stolicy • tereny zielone w obrębie miasta • planowanie wycieczki po Warszawie 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • określa położenie Warszawy na mapie Polski • opisuje cechy krajobrazu wielkomiejskiego • omawia charakter zabudowy Warszawy • opisuje sieć komunikacyjną Warszawy • rozpoznaje na ilustracjach najważniejsze obiekty dziedzictwa kulturowego w stolicy • planuje wycieczkę po Warszawie na podstawie planu miasta 	II.1–II.7, II.9	<ul style="list-style-type: none"> • podręcznik i zeszyt ćwiczeń <i>Planeta Nowa</i> dla klasy 5 • atlas geograficzny • komputer z dostępem do internetu i rzutnik multimedialny (w miarę możliwości szkoły) • aplikacja Interaktywne mapy Polski • aplikacja <i>Multiatlas. Polska przyroda i kultura</i> • Multibook • praca z mapą hipsometryczną Polski – wskazanie położenia Warszawy • burza mózgów – cechy krajobrazu wielkomiejskiego • praca ze źródłami internetowymi – cechy zabudowy Warszawy i elementy sieci komunikacyjnej • prezentacja multimedialna „W stolicy kraju” (dlaNauczyciela.pl) • planowanie wycieczki po Warszawie na podstawie planu miasta
14.	<p>Sprawdzenie wiadomości z lekcji 8–13 w rozdziale <i>Krajobrazy Polski</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Test sprawdzający – Książka Nauczyciela 				

Numer lekcji	Temat lekcji	Treści nauczania	Główne cele lekcji w postaci wymagań edukacyjnych	Zapis w nowej podstawie programowej	Proponowane środki dydaktyczne i procedury osiągnięcia celów
15.	Krajobraz miejsko-przemysłowy Wyżyny Śląskiej	<ul style="list-style-type: none"> • położenie Wyżyny Śląskiej • cechy krajobrazu miejsko-przemysłowego • największe miasta Wyżyny Śląskiej • skutki rozwoju przemysłu • atrakcje turystyczne związane z górnictwem • życie i zwyczaje mieszkańców Wyżyny Śląskiej 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wskazuje na mapie Polski położenie pasa Wyżyn Polskich i Wyżynę Śląską • przedstawia główne cechy krajobrazu miejsko-przemysłowego Wyżyny Śląskiej • wskazuje na mapie Polski największe miasta na Wyżynie Śląskiej • omawia znaczenie węgla kamiennego w dziejach Wyżyny Śląskiej • przedstawia pozytywne i negatywne zmiany w krajobrazie wyżyny powstałe w wyniku działalności człowieka • omawia atrakcje turystyczne Szlaku Zabytków Techniki • charakteryzuje życie i zwyczaje mieszkańców Wyżyny Śląskiej 	II.1–II.9	<ul style="list-style-type: none"> • podręcznik i zeszyt ćwiczeń <i>Planeta Nowa</i> dla klasy 5 • atlas geograficzny • komputer z dostępem do internetu i rzutnik multimedialny (w miarę możliwości szkoły) • aplikacja Interaktywne mapy Polski • aplikacja <i>Multiatlas. Polska przyroda i kultura</i> • Multibook • praca z mapą hipsometryczną Polski – wskazanie położenia pasa Wyżyn Polskich i Wyżyny Śląskiej • prezentacja multimedialna – cechy krajobrazu miejsko-przemysłowego Wyżyny Śląskiej • praca z mapą hipsometryczną Polski oraz regionu – wskazanie położenia największych miast na Wyżynie Śląskiej • burza mózgów – znaczenie węgla kamiennego • metaplan – skutki rozwoju przemysłu • pogadanka na temat atrakcji turystycznych związanych ze Szlakiem Zabytków Techniki na podstawie infografiki • pogadanka – życie i zwyczaje mieszkańców Wyżyny Śląskiej
16.	Krajobraz rolniczy Wyżyny Lubelskiej	<ul style="list-style-type: none"> • położenie Wyżyny Lubelskiej • cechy krajobrazu Wyżyny Lubelskiej • powstanie wąwozów lessowych • rolnicze zagospodarowanie Wyżyny Lubelskiej • dziedzictwo kulturowe Wyżyny Lubelskiej 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wskazuje na mapie Polski położenie Wyżyny Lubelskiej • przedstawia główne cechy krajobrazu Wyżyny Lubelskiej • omawia na podstawie ilustracji powstawanie wąwozów lessowych • przedstawia rolnicze zagospodarowanie Wyżyny Lubelskiej • omawia czynniki wpływające na krajobraz rolniczy Wyżyny Lubelskiej • wymienia gleby i główne uprawy Wyżyny Lubelskiej • opisuje najważniejsze obiekty dziedzictwa kulturowego Wyżyny Lubelskiej 	II.1–II.7, II.9	<ul style="list-style-type: none"> • podręcznik i zeszyt ćwiczeń <i>Planeta Nowa</i> dla klasy 5 • atlas geograficzny • komputer z dostępem do internetu i rzutnik multimedialny (w miarę możliwości szkoły) • aplikacja Interaktywne mapy Polski • - aplikacja <i>Multiatlas. Polska przyroda i kultura</i> • Multibook • praca z mapą hipsometryczną Polski – wskazanie położenia Wyżyny Lubelskiej • pogadanka poparta fotografiami – główne cechy krajobrazu Wyżyny Lubelskiej • pogadanka z zastosowaniem ilustracji – powstawanie wąwozów • burza mózgów – rolnicze zagospodarowanie Wyżyny Lubelskiej • pogadanka – czynniki wpływające na krajobraz rolniczy Wyżyny Lubelskiej • praca z mapami tematycznymi – gleby i główne uprawy Wyżyny Lubelskiej • prezentacja multimedialna – obiekty dziedzictwa kulturowego Wyżyny Lubelskiej

Num er lekcji	Temat lekcji	Treści nauczania	Główne cele lekcji w postaci wymagań edukacyjnych	Zapis w nowej podstawie programowej	Proponowane środki dydaktyczne i procedury osiągnięcia celów
17.	Krajobraz Wyżyny Krakowsko-Częstochowskiej	<ul style="list-style-type: none"> • położenie Wyżyny Krakowsko-Częstochowskiej • cechy krajobrazu krasowego • formy krasowe charakterystyczne dla Wyżyny Krakowsko-Częstochowskiej • dziedzictwo przyrodnicze i kulturowe Wyżyny Krakowsko-Częstochowskiej • charakterystyczne gatunki roślin i zwierząt w regionie 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wskazuje na mapie Polski położenie Wyżyny Krakowsko-Częstochowskiej • omawia cechy krajobrazu wyżyny na podstawie ilustracji • opisuje rzeźbę krasową i formy krasowe na podstawie ilustracji • charakteryzuje dziedzictwo przyrodnicze i kulturowe Wyżyny Krakowsko-Częstochowskiej • wymienia i rozpoznaje na podstawie ilustracji charakterystyczne dla regionu gatunki roślin i zwierząt • opisuje Szlak Orlich Gniazd 	II.1–II.7, II.9	<ul style="list-style-type: none"> • podręcznik i zeszyt ćwiczeń <i>Planeta Nowa</i> dla klasy 5 • atlas geograficzny • komputer z dostępem do internetu i rzutnik multimedialny (w miarę możliwości szkoły) • aplikacja Interaktywne mapy Polski • aplikacja <i>Multiatlas. Polska przyroda i kultura</i> • Multibook • praca z mapą hipsometryczną Polski – wskazanie położenia Wyżyny Krakowsko-Częstochowskiej • analiza ilustracji – cechy krajobrazu wyżyny • pogadanka z wykorzystaniem infografiki – rzeźba krasowa i formy krasowe • prezentacja multimedialna – obiekty dziedzictwa kulturowego Wyżyny Krakowsko-Częstochowskiej • portfolio – świat roślin i zwierząt Wyżyny Krakowsko-Częstochowskiej
18.	Krajobraz wysokogórski Tatr	<ul style="list-style-type: none"> • położenie i podział Tatr • cechy krajobrazu wysokogórskiego • pogoda w górach • piętność roślinna • obiekty dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego • życie i zwyczaje mieszkańców Podhala • turystyka w Tatrach 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wskazuje na mapie Polski położenie pasa gór oraz Tatr • prezentuje na mapie podział Tatr na Tatry Wysokie i Tatry Zachodnie • wskazuje na mapie najwyższe szczyty Tatr • omawia różnice w krajobrazie Tatr Wysokich i Tatr Zachodnich • omawia cechy krajobrazu wysokogórskiego • omawia cechy pogody w górach • opisuje na podstawie ilustracji piętność roślinną w Tatrach • opisuje najważniejsze obiekty dziedzictwa przyrodniczego • omawia zajęcia i zwyczaje mieszkańców Podhala • wymienia zabytki architektury ludowej w Zakopanem i innych miastach Podhala • uzasadnia negatywny wpływ turystyki na środowisko Tatr 	II.1–II.7, II.9	<ul style="list-style-type: none"> • podręcznik i zeszyt ćwiczeń <i>Planeta Nowa</i> dla klasy 5 • atlas geograficzny • komputer z dostępem do internetu i rzutnik multimedialny (w miarę możliwości szkoły) • aplikacja Interaktywne mapy Polski • aplikacja <i>Multiatlas. Polska przyroda i kultura</i> • Multibook • praca z mapą hipsometryczną Polski oraz mapą Tatr – wskazanie położenia i podział Tatr oraz najwyższe szczyty • analiza fotografii – cechy krajobrazu wysokogórskiego • pogadanka na temat cech pogody w górach • analiza infografiki przedstawiającej piętność roślinną w Tatrach • prezentacja multimedialna „Poznajemy krajobraz Tatr” (dla nauczyciela.pl) • pogadanka – zajęcia i zwyczaje mieszkańców Podhala • praca ze źródłami internetowymi – zabytki architektury ludowej w Zakopanem i innych miastach Podhala • burza mózgów – negatywny wpływ turystyki na środowisko Tatr
19.	<p>Sprawdzenie wiadomości z lekcji 15–18 w rozdziale <i>Krajobrazy Polski</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Test sprawdzający – Książka Nauczyciela 				
III. Łądy i oceany					

Num er lekcji	Temat lekcji	Treści nauczania	Główne cele lekcji w postaci wymagań edukacyjnych	Zapis w nowej podstawie programowej	Proponowane środki dydaktyczne i procedury osiągnięcia celów
20.	Przez lądy i oceany	<ul style="list-style-type: none"> globus jako model Ziemi siatka geograficzna i siatka kartograficzna podział Ziemi na półkule położenie kontynentów i oceanów na globusie i mapie świata 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wskazuje na globusie i mapie świata dowolny południk i równoleżnik wskazuje na globusie i mapie świata: bieguny, równik, południk zerowy i 180°, zwrotniki i koła podbiegunowe oraz półkule wyjaśnia, co to jest siatka geograficzna i siatka kartograficzna wskazuje główne kierunki geograficzne na globusie wymienia nazwy kontynentów i oceanów, wskazuje je na globusie i mapie świata określa położenie kontynentów i oceanów względem równika i południka zerowego porównuje na podstawie diagramów słupkowych powierzchnie kontynentów i oceanów 	III.1–2	<ul style="list-style-type: none"> podręcznik i zeszyt ćwiczeń <i>Planeta Nowa</i> dla klasy 5 atlas geograficzny komputer z dostępem do internetu i rzutnik multimedialny (w miarę możliwości szkoły) Multibook praca z globusem i mapą świata – wskazywanie południków, równoleżników, biegunów, równika, południka zerowego i 180°, półkuli, zwrotników i kół podbiegunowych pogadanka wyjaśniająca znaczenie pojęć: <i>siatka geograficzna, siatka kartograficzna</i> praca z globusem – wskazywanie kierunków geograficznych na globusie praca z mapą świata – wskazywanie kontynentów, oceanów i określanie ich położenia względem równika i południka zerowego analiza danych przedstawionych na diagramach – porównywanie powierzchni kontynentów i oceanów
21.	Pierwsze podróże geograficzne	<ul style="list-style-type: none"> dzieje odkryć geograficznych trasy pierwszych wypraw geograficznych wielcy podróżnicy podróże odkrywcze w VII–XIX w. podróże i odkrycia geograficzne w XX w. znaczenie wypraw geograficznych 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> podaje przyczyny odkryć geograficznych wskazuje akweny morskie na trasach pierwszych wypraw geograficznych wymienia największych odkrywców wskazuje na mapie wielkie formy ukształtowania powierzchni Ziemi i akweny morskie na trasie wyprawy Marco Polo opisuje na podstawie mapy szlaki wypraw Ferdynanda Magellana i Krzysztofa Kolumba opisuje podróże odkrywcze w XVII–XIX w. opisuje podróże i odkrycia geograficzne w XX w. przedstawia znaczenie wypraw geograficznych 	III.3	<ul style="list-style-type: none"> podręcznik i zeszyt ćwiczeń <i>Planeta Nowa</i> dla klasy 5 atlas geograficzny komputer z dostępem do internetu i rzutnik multimedialny (w miarę możliwości szkoły) Multibook pogadanka na temat przyczyn odkryć geograficznych praca z mapą świata – akweny morskie na trasach pierwszych wypraw geograficznych burza mózgów – najwięksi podróżnicy biorący udział w odkryciach geograficznych praca z mapą – wielkie formy ukształtowania powierzchni Ziemi i akweny morskie na trasie wyprawy Marco Polo praca z mapą świata – szlaki wypraw Ferdynanda Magellana i Krzysztofa Kolumba pogadanka – podróże odkrywcze w XVII–XIX w. prezentacja multimedialna – podróże i odkrycia geograficzne w XX w. pogadanka na temat znaczenia wypraw geograficznych
IV. Krajobrazy świata					

Num er lekcji	Temat lekcji	Treści nauczania	Główne cele lekcji w postaci wymagań edukacyjnych	Zapis w nowej podstawie programowej	Proponowane środki dydaktyczne i procedury osiągnięcia celów
22.	Pogoda a klimat	<ul style="list-style-type: none"> • pogoda a klimat • składniki pogody • wykres klimatyczny (klimatogram) i jego elementy • czytanie klimatogramów • czytanie map klimatycznych 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia znaczenie terminów: <i>pogoda, klimat</i> • wyjaśnia różnicę między pogodą a klimatem • wymienia składniki pogody • wymienia elementy klimatogramu • analizuje klimatogramy • oblicza średnią roczną temperaturę powietrza, różnicę między średnią temperaturą powietrza w najcieplejszym i najzimniejszym miesiącu roku oraz roczną sumę opadów • przedstawia zróżnicowanie temperatury powietrza i opadów atmosferycznych na Ziemi na podstawie map klimatycznych 	IV.2	<ul style="list-style-type: none"> • podręcznik i zeszyt ćwiczeń <i>Planeta Nowa</i> dla klasy 5 • atlas geograficzny • komputer z dostępem do internetu i rzutnik multimedialny (w miarę możliwości szkoły) • Multibook • pogadanka wyjaśniająca terminy: <i>pogoda, klimat</i> • analiza klimatogramów • ćwiczenia w obliczaniu średniej rocznej temperatury powietrza, różnicy między średnią temperaturą powietrza w najcieplejszym i najzimniejszym miesiącu roku oraz rocznej sumy opadów • analiza map klimatycznych – zróżnicowanie temperatury powietrza i opadów atmosferycznych na Ziemi
23.	Strefy klimatyczne i strefy krajobrazowe	<ul style="list-style-type: none"> • strefy klimatyczne na Ziemi i ich rozmieszczenie • czynniki kształtujące klimat • klimat morski i umiarkowany kontynentalny • strefy krajobrazowe i ich rozmieszczenie na Ziemi • wpływ działalności człowieka na krajobrazy Ziemi 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienia na podstawie mapy strefy klimatyczne na Ziemi • przedstawia czynniki kształtujące klimat • porównuje temperaturę powietrza i opady atmosferyczne w klimacie morskim i klimacie kontynentalnym • wymienia kryteria wydzielenia stref krajobrazowych • przedstawia na podstawie ilustracji układ stref krajobrazowych na półkuli północnej • omawia wpływ działalności człowieka na krajobrazy Ziemi 	IV.7	<ul style="list-style-type: none"> • podręcznik i zeszyt ćwiczeń <i>Planeta Nowa</i> dla klasy 5 • atlas geograficzny • komputer z dostępem do internetu i rzutnik multimedialny (w miarę możliwości szkoły) • Multibook • pogadanka na temat czynników kształtujących klimat • analiza mapy świata – strefy klimatyczne na Ziemi • praca z mapą stref krajobrazowych na Ziemi i infografiką „Układ stref krajobrazowych na półkuli północnej” • praca z tekstem oraz mapą stref krajobrazowych na świecie – wyjaśnienie wpływu działalności człowieka na krajobrazy Ziemi
24.	Lekcja powtórzeniowa		<ul style="list-style-type: none"> • badanie osiągnięć ucznia i efektów kształcenia 	III.1–3 IV.2 IV.7	<ul style="list-style-type: none"> • podręcznik i zeszyt ćwiczeń <i>Planeta Nowa</i> dla klasy 5 • atlas geograficzny • komputer z dostępem do internetu i rzutnik multimedialny (w miarę możliwości szkoły) • Multibook
25.	<p>Sprawdzenie wiadomości z rozdziału <i>Lądy i oceany</i> oraz lekcji 22 i 23 z rozdziału <i>Krajobrazy świata</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Test sprawdzający – Książka Nauczyciela 				

Numer lekcji	Temat lekcji	Treści nauczania	Główne cele lekcji w postaci wymagań edukacyjnych	Zapis w nowej podstawie programowej	Proponowane środki dydaktyczne i procedury osiągnięcia celów
26.	W wilgotnym lesie równikowym i w lesie strefy umiarkowanej	<ul style="list-style-type: none"> • położenie stref wilgotnych lasów równikowych oraz lasów liściastych i mieszanych na Ziemi • cechy klimatu stref wilgotnych lasów równikowych oraz lasów liściastych i mieszanych • świat organizmów w lasach równikowych oraz lasach liściastych i mieszanych • warstwowa budowa lasów • życie mieszkańców w lesie równikowym i w strefie lasów liściastych i mieszanych • porównanie wilgotnych lasów równikowych z lasami liściastymi i mieszanymi 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wskazuje na mapie świata obszar występowania strefy wilgotnych lasów równikowych • omawia klimat strefy wilgotnych lasów równikowych na podstawie map klimatycznych i klimatogramu • charakteryzuje świat roślin i zwierząt wilgotnych lasów równikowych • opisuje na podstawie ilustracji warstwy wilgotnego lasu równikowego • rozpoznaje na ilustracjach rośliny i zwierzęta typowe dla lasów równikowych • omawia życie mieszkańców w strefie wilgotnych lasów równikowych • wskazuje na mapie świata obszar występowania strefy lasów liściastych i mieszanych • omawia klimat strefy lasów liściastych i mieszanych na podstawie map klimatycznych i klimatogramów • charakteryzuje świat roślin i zwierząt lasów liściastych i mieszanych • opisuje warstwową budowę lasów liściastych i mieszanych • opisuje życie mieszkańców strefy lasów liściastych i mieszanych • porównuje wilgotne lasy równikowe z lasami liściastymi i mieszanymi na podstawie ilustracji i tabeli 	IV.1–7	<ul style="list-style-type: none"> • podręcznik i zeszyt ćwiczeń <i>Planeta Nowa</i> dla klasy 5 • atlas geograficzny • komputer z dostępem do internetu i rzutnik multimedialny (w miarę możliwości szkoły) • Multibook • praca z mapą świata – obszary występowania strefy wilgotnych lasów równikowych oraz lasów liściastych i mieszanych strefy umiarkowanej • analiza klimatogramów – klimat stref wilgotnych lasów równikowych oraz lasów liściastych i mieszanych • prezentacja multimedialna – świat roślin i zwierząt wilgotnych lasów równikowych i lasów liściastych i mieszanych strefy umiarkowanej, warstwowa budowa lasów • pogadanka na temat życia ludzi w strefie wilgotnych lasów równikowych i strefy lasów liściastych i mieszanych • burza mózgów – analiza porównawcza wilgotnych lasów równikowych oraz lasów liściastych i mieszanych

Num er lekcji	Temat lekcji	Treści nauczania	Główne cele lekcji w postaci wymagań edukacyjnych	Zapis w nowej podstawie programowej	Proponowane środki dydaktyczne i procedury osiągnięcia celów
27.	Krajobrazy sawanny i stepu	<ul style="list-style-type: none"> • położenie sfery sawann i strefy stepów • klimat strefy sawann i strefy stepów • świat roślin i zwierząt strefy sawanny i strefy stepów • życie mieszkańców strefy sawann i strefy stepów • porównanie krajobrazu strefy sawann i strefy stepów 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia znaczenie terminów: <i>sawanna, step, preria, pampa</i> • wskazuje na mapie świata obszar występowania sawann • omawia na podstawie klimatogramu cechy charakterystyczne klimatu strefy sawann • rozpoznaje na ilustracjach rośliny i zwierzęta typowe dla sawanny afrykańskiej • prezentuje sposoby gospodarowania oraz główne zajęcia mieszkańców sawann • wskazuje na mapie świata obszar występowania stepów • omawia na podstawie klimatogramu klimat strefy stepów • charakteryzuje świat roślin i zwierząt stepów • rozpoznaje na ilustracjach rośliny i zwierzęta typowe dla stepów • omawia zajęcia mieszkańców strefy stepów • przedstawia główne cechy i porównuje krajobrazy sawann i stepów na podstawie ilustracji i tabeli 	IV.1–7	<ul style="list-style-type: none"> • podręcznik i zeszyt ćwiczeń <i>Planeta Nowa</i> dla klasy 5 • atlas geograficzny • komputer z dostępem do internetu i rzutnik multimedialny (w miarę możliwości szkoły) • Multibook • praca z mapą świata – obszary występowania sawann i stepów • analiza klimatogramów – klimat strefy sawann i strefy stepów • prezentacja multimedialna – świat roślin i zwierząt sawann oraz stepów • pogadanka na temat życia ludzi w strefie sawann i strefie stepów • pogadanka wyjaśniająca pojęcia: <i>preria, pampa</i> • burza mózgów – analiza porównawcza stref sawann i stepów
28.	Krajobrazy pustyń gorących i pustyń lodowych	<ul style="list-style-type: none"> • położenie strefy pustyń gorących oraz strefy pustyń lodowych • klimat strefy pustyń gorących i strefy pustyń lodowych • rzeźba terenu w strefie pustyń gorących • świat roślin i zwierząt strefy pustyń gorących i strefy pustyń lodowych • życie mieszkańców pustyń gorących i pustyń lodowych • porównanie strefy pustyń gorących i strefy pustyń lodowych 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia znaczenie terminu <i>pustynia</i> • wskazuje na mapie świata obszar występowania pustyń gorących • wymienia największe pustynie świata i wskazuje je na mapie • omawia na podstawie klimatogramu cechy charakterystyczne klimatu pustyń gorących • opisuje rzeźbę terenu pustyń gorących • omawia życie roślin i zwierząt w strefie pustyń gorących • rozpoznaje na ilustracjach charakterystyczne rośliny i zwierzęta pustyń gorących • opisuje życie mieszkańców oraz ich zajęcia w strefie pustyń gorących • wskazuje na mapie świata obszar występowania pustyń lodowych • omawia na podstawie klimatogramu klimat strefy pustyń lodowych • charakteryzuje na podstawie ilustracji świat zwierząt Arktyki i Antarktyki • omawia życie mieszkańców w strefie pustyń lodowych • porównuje strefę pustyń gorących ze strefą pustyń lodowych na podstawie ilustracji i tabeli 	IV.1–7	<ul style="list-style-type: none"> • podręcznik i zeszyt ćwiczeń <i>Planeta Nowa</i> dla klasy 5 • atlas geograficzny • komputer z dostępem do internetu i rzutnik multimedialny (w miarę możliwości szkoły) • Multibook • praca z mapą świata – obszary występowania pustyń gorących i pustyń lodowych • analiza klimatogramów – klimat strefy pustyń gorących i lodowych • analiza ilustracji - rzeźba terenu na pustyniach gorących • prezentacja multimedialna – świat roślin i zwierząt pustyń gorących i pustyń lodowych • pogadanka na temat życia ludzi w strefach pustyń gorących i pustyń lodowych • burza mózgów – analiza porównawcza krajobrazów pustyń gorących i pustyń lodowych

Num er lekcji	Temat lekcji	Treści nauczania	Główne cele lekcji w postaci wymagań edukacyjnych	Zapis w nowej podstawie programowej	Proponowane środki dydaktyczne i procedury osiągnięcia celów
29.	Krajobraz śródziemnomorski	<ul style="list-style-type: none"> • położenie strefy śródziemnomorskiej i państw leżących nad Morzem Śródziemnym • klimat śródziemnomorski • świat roślin i zwierząt • gatunki roślin uprawnych • życie mieszkańców i budownictwo w strefie śródziemnomorskiej • turystyka w basenie Morza Śródziemnego 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wskazuje na mapie Europy państwa leżące nad Morzem Śródziemnym • omawia na podstawie klimatogramu klimat strefy śródziemnomorskiej • omawia cechy krajobrazu śródziemnomorskiego • charakteryzuje świat roślin i zwierząt strefy śródziemnomorskiej • rozpoznaje na podstawie ilustracji charakterystyczne gatunki roślin i zwierząt • prezentuje życie mieszkańców strefy śródziemnomorskiej • wymienia główne gatunki roślin uprawnych • podaje przykłady charakterystycznego budownictwa strefy śródziemnomorskiej • uzasadnia atrakcyjność turystyczną strefy śródziemnomorskiej, przywołuje przykłady 	IV.1–7	<ul style="list-style-type: none"> • podręcznik i zeszyt ćwiczeń <i>Planeta Nowa</i> dla klasy 5 • atlas geograficzny • komputer z dostępem do internetu i rzutnik multimedialny (w miarę możliwości szkoły) • Multibook • praca z mapą świata – obszary występowania krajobrazu śródziemnomorskiego • analiza klimatogramu – klimat śródziemnomorski • prezentacja multimedialna – świat roślin i zwierząt strefy śródziemnomorskiej • pogadanka na temat życia ludzi w strefie śródziemnomorskiej • sesja plakatu – zabytki w strefie śródziemnomorskiej
30.	Krajobraz tajgi i tundry	<ul style="list-style-type: none"> • położenie strefy tajgi i strefy tundry • klimat tajgi i tundry • cechy krajobrazów tajgi i tundry • świat roślin i zwierząt tajgi i tundry • zajęcia mieszkańców oraz sposoby gospodarowania w tajdze i tundrze • budownictwo w tajdze i tundrze • porównanie krajobrazów w strefach tajgi i tundry 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia znaczenie terminów: <i>tundra, tajga</i> • wskazuje na mapie świata położenie strefy tajgi • omawia na podstawie klimatogramu warunki klimatyczne w strefie tajgi • przedstawia główne cechy krajobrazu tajgi • charakteryzuje świat roślin i zwierząt w tajdze • rozpoznaje na ilustracji gatunki roślin i zwierząt charakterystyczne dla tajgi • przedstawia zajęcia mieszkańców tajgi oraz sposoby gospodarowania • opisuje budownictwo na obszarze tajgi • wskazuje na mapie świata położenie strefy tundry • charakteryzuje na podstawie klimatogramu klimat tundry • wyjaśnia znaczenie terminu <i>wieloletnia zmarzlina</i> • omawia świat roślin i zwierząt w tundrze • rozpoznaje na podstawie ilustracji gatunki roślin i zwierząt charakterystyczne dla tundry • omawia główne zajęcia ludności strefy tundry i prezentuje przykłady budownictwa w tundrze • porównuje krajobrazy stref tajgi i tundry 	IV.1–7	<ul style="list-style-type: none"> • podręcznik i zeszyt ćwiczeń <i>Planeta Nowa</i> dla klasy 5 • atlas geograficzny • komputer z dostępem do internetu i rzutnik multimedialny (w miarę możliwości szkoły) • Multibook • praca z mapą świata – obszary występowania tajgi i tundry • analiza klimatogramów – klimat stref tajgi i tundry • pogadanka wyjaśniająca pojęcie <i>wieloletnia zmarzlina</i> • prezentacja multimedialna – świat roślin oraz zwierząt tajgi i tundry • pogadanka na temat życia ludzi w strefie tajgi i tundry • burza mózgów – analiza porównawcza krajobrazów tajgi i tundry

Num er lekcji	Temat lekcji	Treści nauczania	Główne cele lekcji w postaci wymagań edukacyjnych	Zapis w nowej podstawie programowej	Proponowane środki dydaktyczne i procedury osiągnięcia celów
31.	Krajobraz wysokogórski Himalajów	<ul style="list-style-type: none"> • położenie najwyższych łańcuchów górskich na Ziemi, w tym Himalajów • warunki klimatyczne w górach • cechy krajobrazu wysokogórskiego • formy rzeźby wysokogórskiej • piętrowość roślinna w Himalajach • życie mieszkańców Himalajów • strefy krajobrazowe a piętra roślinne 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wskazuje na mapie świata najwyższe góry łańcuchy górskie, w tym Himalaje • charakteryzuje zmienność warunków klimatycznych w Himalajach • omawia cechy krajobrazu wysokogórskiego • wymienia formy rzeźby wysokogórskiej • opisuje świat roślin i zwierząt w Himalajach • charakteryzuje piętra roślinności w Himalajach na podstawie ilustracji • przedstawia życie i zajęcia ludności zamieszkującej Himalaje • porównuje strefy krajobrazowe na Ziemi i piętra roślinności w górach 	IV.1–7	<ul style="list-style-type: none"> • podręcznik i zeszyt ćwiczeń <i>Planeta Nowa</i> dla klasy 5 • atlas geograficzny • komputer z dostępem do internetu i rzutnik multimedialny (w miarę możliwości szkoły) • Multibook • praca z mapą świata – położenie Himalajów oraz wybranych łańcuchów górskich na świecie • analiza klimatogramu dla stacji leżącej w Himalajach • pogadanka na temat cech krajobrazu wysokogórskiego i głównych form rzeźby terenu • analiza infografiki dotyczącej pięter roślinności w Himalajach • prezentacja multimedialna – świat roślin i zwierząt Himalajów • pogadanka na temat życia ludzi w Himalajach
32.	Lekcja powtórzeniowa		<ul style="list-style-type: none"> • badanie osiągnięć ucznia i efektów kształcenia 	IV.1–7	<ul style="list-style-type: none"> • podręcznik i zeszyt ćwiczeń <i>Planeta Nowa</i> dla klasy 5 • atlas geograficzny • komputer z dostępem do internetu i rzutnik multimedialny (w miarę możliwości szkoły) • Multibook
33.	<p>Sprawdzenie wiadomości z lekcji 26-31 w rozdziale <i>Krajobrazy świata</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Test sprawdzający – Książka Nauczyciela 				